

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyed-
évre 2 frt 50 kr, egy óra 1 forint.

Megjelenik mindennap.
vasárnap kivételével.

Felelős szerkesztő:

Vértesi Gyula.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Széchényi-utca 1761. sz.
Kunz József ur kereskedésével szemben.

Árjegyzékek a legmérsékeltőbb árszámítás mellett vétetnek fel.
Egyes szám 4 kr.

Meg vagyunk ijedve!

Budapest, Május. 10.

(T.) Matlekovich Sándor, a volt hármas miniszterium érdemdus államtitkára, a mai földművelési miniszterium reformtervezeteit észelve, részt akar abban venni, s mint ki az ipar és kereskedelem terén nagy szolgálatokat tett hazájának, úgy gondolkozik, hogy a földművelési miniszteriumnak éppen úgy államtitkára levén mint az ipar és kereskedelemnek, hát értenie kell a földművelési ügyekhez is. És hogy értsen hozzá, a jó akarat meg van benne. Megbocsát azonban Matlekovich Sándor egykori államtitkár ur, hogy bár mily elismeréssel legyünk is az ipar és kereskedelem terén kiküzdött babérjai iránt, legújabb felszólalása a földművelési reformkérdésben, azt a benyomást teszi ránk, mintha egy oly hadvezér adna oktatásokat arról, hogyan kell győzni, akit mindig vertek. Mert nem tesztek kivételt az eddig szerepelt hármas miniszterek egyike közt sem, de annyi igaz, hogy a földművelés terén alig produkáltak valamit. A világ még azt is tudni akarta: hogy mert Matlekovich Sándor volt az államtitkár. Ez az ember a miniszterium lelke, de mert a földműveléshez nem értett, azzal nem is igen törődött.

Ugy látszik azonban, hogy e mulasztását a volt államtitkár megbánta s most akarná helyrehozni, mikor éppen séggel nincs rá semmi szükség. Mikor a földművelési miniszterium élén egy oly fiatal erő áll, kinek ez a szakma szenvedélye, aki ért hozzá, s rövid időn oly reformokat eszelt ki, hogy bár még csak valóság előtt állnak, már is bírják az ország elismerését. Fejér Miklós államtitkár pedig tősgyökeres gyakorlati gazda és nem a teoretikus elméletek sugallata serkenti holmi kombinációra, hanem a gyakorlati élet bizonylatai szolgálnak neki utmutatással. Hát, hogy mikor a földművelési reformok lobogója ily kezekben van, megdöbbenünk, mikor a bürokrácia asztala mellett működött oly egyén közbeszólását észleljük, kinek szava bizonynyal nyom a latban, s éppen azért tartunk tőle, hogy a gyakorlati irányt vett reformterveket, teoretikus elméletekkel fogja megzavarni.

A csak nemrég megindult „Közgazdasági szemlé”-ben hallatja szavát, s eszméin érzik a doh és a penész, mely egy magát lejárt földművelési miniszte-

rium lomtárából került ki. Ráismerünk a boldogult miniszteriumok eszme szegény eljárására, melyek attól az eszmétől, hogy: Magyarországon a nagybirtokosok és gazdasági egyesületek vannak hivatva a földművelés ujjaferemtésére, megszabadulni nem tudott. De hiszen mi sem akarjuk elvitatni a nagybirtokosok tényezői hatalmát sem a gazdasági egyesületek hivatásszerű hatáskörét, hanem az megint igaz: hogy ez a két tényező nem elegendő az üdvösségre, sőt a baj foka éppen abban kulminál, hogy a legtöbb gazdasági egyesületben a nagyobb birtokosok dominálnak a kissebbségek visszavonulnak, s a gazdaközönségnek éppen az a része teng árván, mely leginkább rá lenne szorulva a gyámságra.

Eppen e téren történt a volt miniszterek részéről a legnagyobb mulasztás; éppen a közép és kis birtokos osztály volt az, mely nem érezte a földművelési miniszterium hasznát. A nagy birtokosok kitudták maguknak vinni a legszükségesebbet, ők álltak a dolgok élén mindenütt, hanem a közép és kisbirtokosság alig élvezett a földművelési miniszterium részéről valamit.

Es Matlekovich Sándor megint csak ezeket a hurokat pengeti, megint csak a nagy birtokosok szerepköréről, megint csak a gazdasági egyesületekről beszél, mintha ezek nem fenálltak volna már évtizedek óta, de vajjon tudtak-e segíteni azokon a bajokon, melyeken a reform segíteni akar?

Egyedül az a gondolat vigasztal, hogy földművelési miniszterünk tisztában van magával, s ha bár természeténél fogva, megszokott hallgatni mindent, a Matlekovich Sándor tanácsait is óvatosan fogja készpénz helyett fölvaltani.

Belföld.

Wekerle pénzügyminiszter hétfőn délelőtt 9 órakor érkezett Kautz bankkormányzóval. Azután a két pénzügyminiszter még egyszer s utoljára átvizsgálta a javaslatokat, melyek, ha kinyomatásuk nem fog nehézségeket okozni, szombatn okvetlenül beterjesztetnek a törvényhozások elé. Wekerle pénzügyminiszter tegnap délután visszatért Budapestre.

Barossról megemlékezve a félhivatalos „Fremdenblatt” konstatálja a mély hatást, a melyet a váratlan katasztrófa Ausztriában is tett. Különbösen az osztrák officiozus meglehetősen kiméletlen az elhunyt államtitkárval szemben. De a mit róla osztrák szempontból felpanaszol: az a magyar közvélemény szemében érdemeinek

legnagyobb felmagasztalása. A „Fremdenblatt” ugyanis azt mondja, hogy közgazdasági téren Baross kérelhetetlen képviselője volt a speciális magyar érdekeknek. Az osztrák félhivatalos azután arra a nyilatkozatra ragadtatja magát, hogy Barosznak ez a magatarása nem ritkán vált a magyar kormánynak és a magyar pártviszonyoknak veszélyévé. De ez nem zárja ki annak elismerését, hogy Baross a leghatalmasabb államférfiak sorába tartozott. Ritka tehetség, szokatlan akaraterő és határtalan odaadás jellemezték.

Ki lesz Baross utódja? Kegyetlenség ugyan, de nem térhetünk ki a feltolakodó kérdés elől: ki lesz vajjon az elhunyt miniszter utódja? A következő neveket emlegetik: Hieronymi Károly, Tolnay Lajos, Lukács Béla, gr. Zichy József, Tisza István.

BAROSS GÁBOR

Utolsó percei.

A miniszter kezelőorvosa dr. Klempa már vasárnap délután tisztában volt azzal, hogy Baross életét nem lehet megmenteni.

Baross vasárnap esti 7 órakor szólott utoljára. De szava olyan gyöngé volt, hogy környezői nem értették meg. A mit azontul beszélt, azt már önkívületben mondta.

A miniszter anyósa a ki négy nap óta a háznál van, Baross neje és gyermekei az operáció alatt a miniszter dolgozószobájában voltak s aggódva ltek a műtét eredményéről szóló hírt.

Reggeli 6 órakor az orvosok elhagyták a beteget, de csak egy órára.

Már 8 óra után beállott az agónia. A beteg álla leesett, szeme megüvegesedett, kinosan hörgöve k pkodta az éltető levegőt.

A család tagjai zokogva álltak az ágy mellett.

A beteg egyszer eszméltre térve, csodálkozva nézett övéire, hogy miért sirnak.

Es aztán intett a kezével mintha azt akarta volna mondani, hogy ne sirjanak.

Csakhamar lelkészt hívtak, hogy fölvéssék a beteggel az utolsó kenetet.

A kapucinusok kolostorából Liborius atya ment el a beteghez a szentség föladására.

De már későn volt.

Baross 11 óra tájban utolsót hörgött s aztán egyetlen sóhaj, egyetlen szó nélkül meghalt.

A mikor lezárta szemét a halál, csak a két orvos volt mellette. Nejét, a ki egész éjszaka nem mozdult ágya melől, a másik szobába küldötték, a mikor végső perce közeledett. Mire a szerető hitves visszatért, már csak a halottnak elesendesült szívére forulhatott. Sorra odajárultak a halottas ágyhoz a rokonok, a kiket kétségbeesett táviratokkal szólítottak a fővárosba. Tegnap érkezett oda, az elhunyt testvéröccse, Baross Jusztin trencsénmegyei alispán s már napokkal előbb jött meg Bécsből nejének édesanyja, Beckers báróné.

Tizenegy órakor halt meg Baross Gábor s pár percczel később ment be a miniszterium kapuján Altenhuber Libor kapucinus szerzetes a

ministráussal. A mikor hazaindult s csöngetve járt előtte a fu, a járó-kelők néma megdöbbenéssel kapták le kalapjukat. Látták, hogy honnan jön s mezeztették miódjárt, hogy kinek a halálát siratja a kis esengettyű. S a kiket a pesti oldalra hozott az utjok, első hírmondói lettek az országos gyásznak.

A hercegprimás, a kinek kedves tanítványa volt az elhunyt miniszter, a gyászhir halatára rögtön elhajtattott titkárával a minisztérium palotájába s csöndes imádságot mondott a halott ágya mellett.

A részvét.

A miniszterelnöknek, a ki szombat óta Bécsben van, távirat adta hírül Baross Gábor halálát s külön telegrammot küldtek innen a király kabinet-irodájának is. Az első délutáni órákban már egymást érték a minisztérium kapuja előtt a magánfogatok és bérkocsik, a melyek látogatásra siető notabilitásokat vittek a gyászoló családhoz. És érkeztek egyre-másra a részvétáviratok is. Legelső volt a miniszterelnök távirata, a mely a király részvétét tolmácsolta ezekkel a szavakkal:

Ő felsége mélyen meghatva értesülvén felejtethetlen fértének váratlanul bekövetkezett gyászos elhunytáról, miáltal Nagyméltóságod s egyszersmind az egész ország oly érzékenyen sújtott, legkegyelmesebben meghagyni méltóztatott nekem, hogy Nagyméltóságodnak nagy fájdalmában Ő felsége legbensőbb részvétét kifejezzem. Szapáry gróf.

A miniszterelnök a saját nevében is küldött részvétáviratot, a mely így hangzik:

Mély megilletődéssel és fájdalommal vettem a szomorú hírt, hogy férje ma meghalt. Engedje Nagyméltóságod legőszintébb részvétem kifejezését ama nagy veszteség fölött, mely nemcsak Nagyméltóságodat, de a kormányt és hazát is érte. Ma este visszautazom Budapestre. Szapáry Gyula gróf.

A többi miniszterek és Tisza Kálmán melegen hangzó levelekben tolmácsolták részvétüket.

Győr városa nevében, a melynek a megboldogult diszpolgára és országgyűlési képviselője volt, Zechmeister Károly polgármester a következő táviratot küldte:

Fogadja Nagyméltóságod legbensőbb részvétünket; a megrendítő csapás közlő tá-

lált minket, kik az elköltözött nagy férfiuban városunknak velünk mindig együtt érő diszpolgárát és szeretett országgyűlési képviselőjét siratjuk. Győr szabad királyi város közönsége nevében Zechmeister Károly polgármester.

A kereskedelmi minisztériumhoz is sűrűn érkeztek részvétáviratok. Reiszig Ede főispán Békés megye közigazgatási bizottsága nevében küldött kondolációt. A vidéken tartózkodó képviselők közül is sokan tudták részvétüket táviró utján és sorra telegrafáltak nagyobb városok polgármesterei, meg a kereskedelmi és ipari testületek elnökei.

Az országgyűlési szabadelvű párt tegnap esti értekezletén Podmaniczky Frigyes báró elnök mély meghatottsággal jelentette be a miniszter halálát, a kinek oly sok hervadhatatlan érdeme van, s a ki élete legszebb napjait e párt körében töltötte. Az értekezlet elnöke megbízta az elnököt, hogy az özvegyhez részvétáviratot intézzen s koszorút tegyen a ravatalra.

A király ő felsége kegyesen elrendelte hogy Baross Gábor temetésén ő felsége személyének képviselőjében Paar gróf főhadsegéd megjelenjen.

A képviselőház részvéte.

A képviselőház tegnap délben abból a czélból tartott ülést, hogy tanácskozzék a fölötte, mi módon tejezze ki részvétét és fájdalmát Baross Gábor elhunytá fölött. Rendkívüli népes volt az ülés. Csak nagy politikai viharok idején szoktak így sűrűn megtelni a padsorok, mint megteltek ma az országos katasztrófa alkalmából. A képviselők néma megjelenése még imponzánsabb kifejezést adott a részvétnak, mint az elfogadott forraságok. A képviselők legnagyobb része fekete ruhában s fekete nyakkendővel jelent meg s a hangulat mélyen levert és nyomott volt. Bánffy Dezső báró elnök Szapáry Gyula gróf miniszterelnöknek adta át a szót, hogy javaslatot tegyen a részvét kifejezésének külső formáira nézve. A miniszterelnök elfogódott hangon beszélt:

T. képviselőház! Azon megdönbentő csapás sulya alatt amely mindnyájunkat ért (Halljuk! Halljuk!) s amely kétségen kívül a legfájdalmasabban azokat sulytotta, a kik legközelebb állottak az elhunyt miniszterhez és a kik meukatársai voltak: kötelességet vélek teljesíteni, midőn a háznak javaslatot teszek az

íránt, hogy ezen szomorú esetben mily határozatot hozzon. (Halljuk! Halljuk!)

Bátor vagyok ajánlani, hogy a képviselőház fájdalmának és részvétnének jegyzőkönyvében adjon kifejezést és bizza meg a ház elnökét, hogy e határozatáról a ház nevében az özvegyet értesítse. (Általános helyeslés.)

Méltóztassék továbbá elhatározni, hogy a képviselőház nevében a ravatalra koszorú helyeztessék (Helyeslés) és hogy a holnap d. u. 4 órakor tartandó beszentelés alkalmával a ház festületileg jelenjen meg. (Helyeslés) végre, hogy az Illaván, Trencsénmegyében, végbemennő temetésén a ház küldöttségileg képviseltesse magát. (Helyeslés.)

Határozza el végre a ház azt is, hogy a boldogult temetése országos költségen történjék, és annak végrehajtásával a kereskedelmi minisztérium bizassék meg. (Helyeslés.)

Méltóztassék ezeket határozatilag kimondani s e határozat utolsó pontját a főrendiházzal közölni. (Helyeslés.)

A ház a miniszterelnök minden egyes javaslatát tompa helyesléssel fogadta, és csöndben oszoltak szét a képviselők. Legközelebbi ülés pénteken lesz.

Temetési előkészületek.

A temetés ügyében az összehívandó miniszter-tanács fog határozni. A kereskedelmi minisztérium és a gyászoló család megbízásából a temetést az Entreprise des pompes funebres intézet rendezi, melynek emberei tegnap este felállították az ideiglenes ravatalt a miniszter kisebbik fogadó termében.

A falat gyászlepel borítja s az alacsony ravatalra van téve a görög stílusú szarkofág, mely szürke gránit színű s négy sarka és födele gazdagon van aranyozva. A szarkofágban fekszik a miniszter fekete díszmagyar ruhájában.

Viaszgyertyák fénye világítja meg a sápadt arczot, melyen mély nyomot hagyott a sok szenvedés.

A holttest mellett az éjszaka az Entreprise két embere virrasztott.

A végleges ravatalt valamelyik közintézet, nyilván az akadémia előcsarnokában állítják fel s a temetés ma délután 4 órakor lesz. Beszentelés után a tetemet Illavára szállítják s az ottani katolikus templom kriptájában helyezik örök nyugalomra. E templom szolgált ugyanis

A „Debreczeni Ellenör“ tárczája.

A Lajos úr hangulatai.

— Elbeszítés. —

Vértesi Gyulától.

I.

Csontor, Julius hó.

Kedves Irmusom! Jobban szerettem volna ugyan, ha a levél helyett előszóval mondhattam volna el neked két heti megfigyeléseim eredményét. Mert hiába, így nagyon hiányosak lesznek a fotografiák, s nem fognak úgy mulattatni, mint ha magad látnád őket.

Te, hallod-e édes, jer el, ha nem is az én kedvemért, a magad mulatságáért. Mintha látnálak, hogy rázod azt a bodros fejedet, meghuzogatod jobbra-balra azt a csókolni való kis szádat. Mulatni Csontoron! Ah, fidonc — mondod Melanie kisasszonnyal.

Igaz, tudod-e, mit fog a kisasszony a vakáción át csinálni? Lederer ural egy francia szótárt faragnak össze, Te, még az a Lederer ur valamit gondol. És éppen pásszol: ötven meg ötven az száz. Legszebb kor egy ifju párnak!

Majd adna nekem a kisasszony, ha valahogy a fülebe jutna az én szerény véleményem életkora felől. Pedig kár csufondároskodnom, majd meglátod, hogy itt vénülök a Péter bácsi nyakán.

Irmuci hallod, milyen furesa is lesz az, mikor majd te egyszer sok-sok esztendő múlva

eljössz hozzám egész családdal (Te, egész család!) Egy deresedni kezdő hatalmas úri ember, a kinek a bajusza nem olyan selymes, nem olyan puha már, mint mikor e őször sugott egy rózsás kis fülecskébe valamit — valami nagyon kedves, édes dolgot — azután egy kövéredni kezdő kis asszonyka aki meg fog aprehendálni mikor a hosszú ölelés után azt mondom neki, hogy: Irmuci, de megváltoztál. Azután, — azután? Te, parancsolom neked, hogy tovább olvass... a hátad megett fog ágaskodni egy nagy buksi gyerek, a ki, miután a kezének semmiféle jobb helyet nem talál, hát bedugja mind a kettőt a nadrágja zsebébe, s csak akkor veszi ki onnan azokat, mikor Piroska néni neki esik s elkezd csókolgatni... azután egy kis nyulánk balfis lányka, akinek épp úgy fog ragyogni a szeme az a nagy kék szem, mint a m gáé édes Mucus most s a kinek szakasztott olyan aranyhaja lesz, mint a mamájának...

Nohát így fogtok ti eljönni majd hozzám, a ráncos arczu, kis tipegő Piroska nénihez (Te, tudod, hogy tegnap már a szemem alatt egy ránczot fedeztem fel! Egy iczike kicsit, de majd megnő az. Most csak akkor látszik, ha haragszom, de később látszik mindég.) S ha jöttök majd, ott fogtok találni egy sereg macska között, amint javában osztom nekik az ebédet. Mert hiába, minden vén kisasszonynak muszáj a macskát szeretni.

No ma már nem megy el ez a levél. Nem írhatok tovább, mert a bácsi hatalmas lépteit hallom Aha, kiabál is már: Piroska, Piroska... Mindjárt bácsi mindjárt, csak ezt a levelet dugom el. Így ni, ugyan mit akar?

Végre folytathatom a levelet — egész nyugodtan Mindenki lefeküdt már. Csak az öreg Borcsa motoszkál még a verendán. Nézegeti, hogy be vannak-e csukva az ajtók. Most bekopog az ablakon: tessék már lefeküdni, késő van... Látod, így dirigál engem ez a rozsvén eszorozlya. Minden dolgomba bele avatkozik s mindenütt utánam jár. Jaj a multkor is úgy rám ijesztett.

Nagyon melegen volt, lementem a kertbe. azok alá a nagy vén fák alá a melyeket ha te meg látnál, valahová az amerikai őserdők közé képzelned magad, s keresned a fákra a rikacsoló kakadukat, meg a hintázó majmokat, a bokrok közt pedig Robinzont. Tudod, azt a szép fiatal Robinzont, akit egyszer a Darvas ur órája alatt a könyvembe pingáltál — akiről aztán álmodtunk is s akivel szívesen ellaktunk volna egy puszta szigeten...

Ennek is vége van. Kinőttünk a Rubinzonok iskolájából. Most már inkább valami doktor juris vagy orvos vagy erdész után nézünk. Te, jó dolga lehet egy erdész feleségének. Egész nap kint a szabadban. Élvezni a reggeleket, persze, csak nyolcz óratól. A harmatot, az üde levegőt s a természet egész mosolygó arcát — amint ezt Zengei ur is leirta — tudod, mikor randevut kért tőled az erdőbe, másnap reggelre. Hogy is kezdte csak: Üdvöm órangyala — megláttam s eszem vesztém — jöjjön gyógyítson ki, holnap reggel várom a nagyerdőben, harmatos virágok közt — természet mosolygó arca — üdén fuvalló zefir — stb. s aláírva: Zengei Mihály hatodik gymnazista imádó.

Te Mícu, nevetünk-e még valaha olyan jót szerelmes levelen, mint azon!

régi idők óta a Baross család temetkező helyéül, de az ottani kriptát közigazgatásilag elzárták. Primási és főispáni engedéllyel a sírbolt azonban megnyitható s a család kívánsága az hogy a miniszter elődei porladó hamvai között aludja örök álmát.

Sajátságos jelenségek.

Sajátságos jelenségek merülnek föl a napi politika krónikájában. Csak nem is oly rég, mindössze talán egy hete járta be a lapokat az a meglepő hír, hogy a magyarországi szerb politikusok megúvnán az eddig követett passzivitást, elhatározták, miszerint cum gentibus belépnek a függetlenségi párt táborába. Ezen párt részéről hivatalosan megerősítést nyert az a képtelen állítás, hogy a párt örömmel fogadja ezt a nem megvetendő számbeli gyarapodást.

Most az osztrák parlament volt színhelye egy hőbortos politikai merénylet szerencsére alaposan meghiusult kísérletének. Az ifjú csehek, az osztrák szélsőbal, akarták egy egészen jelentéktelen és helytelenül magyarázott ok miatt, egyszerűen vád alá helyezni az osztrák igazságügyminisztert.

Maga a tény, hogy a magyar szélsőbal imhol már a szerb nemzetiségi tulzókkal nem áll paktumra, fegyverbarátságra lépni, bizonyítja: hogy ezek az „államférfiak“ nem törődnek semmiféle még oly nagybecsű nemzeti érdekekkel, közte a magyar nemzeti állameszme szupremetiájával sem.

Egyelőre kiszámíthatatlan veszélyeket hord magában ez az új irányzat.

Sajnos vaksággal van megverve az a politikus, aki nem képes belátni, hogy az osztrák csehek s a mi szerbjeink egyidejű akcióba lépése csupán esetleges.

A szláv elemeknek áll érdekükben, hogy nálunk is, a Lajtán túl is megbolygassák az államrendet s az Osztrák-Magyar monarchiát lehető sebesen a polgárháború végzetes örvényébe sodorják.

Ezt az osztrák parlament ellenzéke belátja s ép ezért ideje korán szövetkezik a legfőbb, közös jó megvédésére: a magyar szélsőbal pedig szemet huny és vállat von, mert „mi neki Hekuba?“

Hopp! Látod, hogy kalandoz az eszem mint valami bolond lepke, virágról-virágra. Igen, virágok az emlékezések — mondá . . . tudom is én ki.

Ott hagytam el ugy-e, hogy nagyon melegem volt s a fák alá mentem hűsölni. De ott se maradhattam. Eh, gondoltam, majd én itt kinlódok, mikor ott folyik a Zagyva a kertünk végén.

Zöldes-ezüstös kigyózó csikja ugy ragyogott a parti füzek alatt, mint — Lederer ur zöldes szeme bozontos szürke szemöldöke alatt. (Poetikusabb hasonlatot akartam írni, de nem jutott eszembe)

Szépen lassan, óvatosan, hogy nesztét ne vegye a bácsi, lesomfordáltam a parthoz. Tudod, a bácsi tudta nélkül kellett volna megéssni az egész élvezetnek, mert ő szigoruan rám parancsolt, őt napi különbeni főzés terhe alatt (brr, nyáron főzni!) hogy ne menjek a kert alá fűródni, mert nagyon mély a víz.

De hát tudod, annál jobban esett volna, mert meg volt tiltva. Rocambolet se szereztük volna meg, ha a madám lelkünkre nem köti, hogy el ne olvassuk valahogy. Meg Jókait se olvastuk volna olyan édesdeden. Jaj, te emlékszel-e arra a helyre, nem tudom már melyik regényében mikor a hős megszókteti a kedvesét, azután rájuk esteledik, egy kunyhóban találnak éjjeli szállást, a hová aztán lefekteti a leányt, maga pedig kifekszik a kunyhó ajtaja elé, s úgy őrzi ott reggelig Te Micu, még csak meg se csókolja! És mit is mond: Jobban szeretem, mint az életemet; de a becsületemet még jobban szeretem.

Annál fontosabb és komolyabb kötelessége a szabadelvűpárti többségnek, hogy lankadatlan figyelemmel, erélyvel őrt álljon az államrend épsége fölött.

Baross közgazdasági alkotásai.

Tanulmányt kellene írunk, ha csak vázolni is akarnók Baross Gábor jelentőségét Magyarország közgazdasági történetében. Most, mikor sajtó fájdalommal szívünkben és könyvelt szemekkel állunk ravatalánál, az elfogultság befolyásolná kritikánk mértékét, ez pedig ellenkezőnek annak a férfinak az emlékével, a ki szigorú és nyílt volt kritikájában mindenki és minden, főleg pedig önmaga iránt.

Csupán a chronologus feladatát teljesítjük, midőn az alábbiakban felsoroljuk Baross Gábor működésének eredményét s alkotásainak kiválóbbjait.

Baross Gábor már akkor, midőn csak mint egyszerű képviselő hozzászóltott egyes közgazdasági kérdésekhez, nagy éleslátásnak és széles látókörűségének adta mindenha tanujelét.

Természetes, hogy mikor az 1883. év elején kinevezték közmunka- és közlekedésügyi miniszteri államtitkárrá, mindenki bizott benne, hogy fényes tehetségeit az ország javára érvényesíteni fogja. És nem csalódott benne senki.

Első nagy cselekedete az volt, hogy az államvasutak kezelését reorganizálta.

Első alkotása a postatakarékpénztár létesítése volt. Hogy mindkettő miként fejlődött az ő minisztersége alatt, a közgazdasági történelem lapjaira tartozik.

1885-ben lépett vissza Kemény Gábor s Tisza Kálmán egy pillanatig sem habozott, hogy kit terjesszen fel a korona elé Kemény utódjául. Az egész közvéleményt tudta maga mögött. Tisza, midőn Baross kinevezését proponálta.

Baross miniszternek eredményei a közgazdaság minden terén észlelhetők.

A közlekedés terén egyesítette a postát és távírdát s ahoz később a telefont is hozzá illesztette. Törvényt alkotott a közutakról és vámokról melyekről új irányba terelte közutaink ügyét.

Legnagyobb sikerei a vasutügy terén vannak. Valósággal reformatori az a tevékenység

melyet e téren kifejtett. Csak két alkotását említjük: a vasutak államosítását és a zónadíj-szabást. E mellett a másodrangú vasutakat elsőrangúakká alakította át s a vasuti technika minden ágát modernné, a legmagasabb igényeknek megfelelővé iparkodott tenni. A hajózás ügyére is kiterjedt reformatori szelleme. Az államvasutak előmunkálására szervezett dunai flottilla és az „Adria“ — az ő műve.

Az ipar és kereskedelem fejlesztését egy pillanatra sem tévesztette szem elől. A gyár- ipar és a munkáskérdés megoldását iparkodott előmozdítani — a balesetbiztosításról, a vasárnapi munkaszünetről s a gyár- ipar s az ipartel- ügyelőkörül törvényjavaslatokkal. Tanonciskolá- kat, vasárnapi iskolákat szervezett, szervezte az országos ipartanácsot s legutóbb az ipari raktárszövetkezet létesítésén fáradozott. A hazai ipar mellé magyar kereskedelmet is buzgólkodott teremteni. Alatta jött létre a magyar kereskedelmi társaság, alatta fejlődött jelentékeny tényezővé a Keleten a kereskedelmi muzeum s az ő nevével áll kapcsolatban a vám- és kereskedelmi politika új aerája.

Majd mikor ott állunk utolsó nagy alkotásánál, az előtt az emléktábla előtt, mely a Vaskapu szorosában örökre hivatva lesz hirdetni Baross nevét, a nagy művet, csak könyvek fátolán át fogjuk nézhetni és visszasa- jog a mai fájdalom abban a gyászos sóhajban: itt halt meg Baross Gábor.

A Csokonai kör beadványa.

— Az irodalmi alapítvány ügyében. —

„Tekintetes Tanács! Kétségtelen, hogy annak a napnak emléke, melyen Szent István koronája Ő Felségét a magyarok királyává emelte, minden magyar ember lelkét, bármelyik politikai párt elvei szerint szeresse is hazáját — méltó örömmel tölti el és bizonyos, hogy ez örvendetes emlékekhez nem volna méltó, ha annak megünneplése csak muló külső fényben maradó hatás nélküli pompában nyilvánulna. Nem volna ez méltó Debreczen városához sem, mely valódi értékét kezdettől fogva sohasem a külső czifra- ságnak, hanem alkotásai belső erkölcsi becsének köszönhető. Így a koronázás emlékünne- pét is úgy kell megülni a magyarság eme nagy metropolisának, hogy az megfelelően amaz erkölcsi

lál. És pláne Borcsa előtt. Hiszen így képtelen az ember tekintélyt tartani alárendeltjei előtt.

Meg máskülönbben is miért lennék én üvegházi virág kis fehérség, kis lidérc, meg más ilyen kedves holmi — mikor a fő vágyam, hogy olyan rakoncátlan kis falusi vadvirágnak tart- sanak, a ki mindenkit bánt, mindenkinek borsót tör az orra alá, tudod mint Raymonde — a mi kedves regényünkben — míg el nem jön Ver- dier ur, aki azután megjuhásítja a kis vadat.

Verdier, Verdier — van e olyan férfi ezen a világon? Olyan nemes, erős lelkű, egye- nes szívű, s mégis gyöngéd, kedves ember. De- hogy van?

Különbben, ha volna is, mit bálnám én? Csak neked szeretnék egy olyant keríteni.

És ezzel végzem leveletem — a mint az intézetben szokta diktálni Augusztá kisasszony — anélkül, hogy tulajdonképen arról irtam volna, amiről akartam. Tudniillik a csontori szö- czietásról, a gavallérokról, a kisasszonyokról, a jó mamákról, meg a magyar ruhás, nagy pi- páju papákról.

Aztán meg arról, mennyire haragszom rád te csunya, rossz Irmuci hogy el nem jössz, a mint elválásunkkor ígérted, holott ismerhet- néd azt a francia verset, az egyetlen, a mit magán szorgalomból lefordítottam, s azt is csak retnéjeért, mely úgy szól, hogy nincs annál nagyobb gyönyörűség, mintha két iskolától ki- nőtt, végzett diák az iskolától távol, nagyon távol találkozik egymással. Csókol ezerszer a te, intézetből kinőtt, végzett Piroskád.

(Folyt. köv.)

Leértem a fűzfák a'á. Kikerestem egy kedves kis tiszta homokos helyet, a víz kimos- ta a partot, szép gömbölyűre, azután a mosás közepét megint telehordta finom fehér homok- kal — egész királynői trónust kapartam magam- nak össze, szépen ráültem s éppen az utolsó darab ruhát vettem le magamról (amint be- néztem a vízbe, olyan formális kis jószág- nak láttam magamat; hogy hazudk ez a víz, ugy-e?) mikor egyszerre csak két szemet látok villogni a bokrok között.

Nagyot sikoltottam, mert azt hittem, hogy valaki. Pedig csak az a haszontalan Borcsa volt. Tudod édes, valaki alatt ilyen helyzetben mégis csak férfit ért az ember, nem mintha mi csak va- lamik lennénk.

Rögtön fel kellett öltöznöm, s öltözés köz- ben hallgatni a prédikációját. Hiába csitítottam hogy hallgasson — kijelentette, hogy minden in- kább távolabb áll tőle, mint a hallgatási szán- dék, mert az Ur engemet ő rá bizott s jaj lesz neki, ha egészségemmel hűtlenül sáfarkodik. Meg aztán ő is utánam veszítené magát, ha ne- kem valami bajom lenne.

Mikor rá néztem, ránczos arcán mintha könyösepp perdült volna alá. Csak nem bánt- hattam tovább, hadd kerepeljen. Pedig bizony rá szolgált volna.

Az ő árulkodása miatt, pirithatom most magam két napig a konyhában, miután cselek- ményem bünkisérletnek minősítettven, két napi főzéssel büntettetett.

— Legalább megpirosodsz egy kicsit, te kis üvegházi virág — szóról-szóra így mondta a bácsi. Pedig tudhatná a csunya bácsi, hogy haragszom érte mikor ilyenféle czimekkel titu-

tartalomnak, melyet ebben az ünnepben méltán keres minden magyar ember.

Nézetünk szerint pedig sem az ünnepelt királyhoz, sem az ünnep történelmi nagy okához, sem az ünnep Debreczenhez méltóbb nyilvánulása nem lehetne ünneplésünknek, mint a fentebb jelzett indítvány elfogadása. Véte-nénk e nemes város tanácsának magas intelligentiája s mély humanisticus érzése ellen, ha e pártoló lépésünknek részletes indoklásába akarnánk becsatlakozni. Megvagyunk róla győződve, hogy nyitott ajtót akarnánk vele betörni s azért csak egy két körülményre legyen szabad közelebbi reá mutatnunk.

Debreczenben újabb időben ismét a régi dicső mul'hoz méltónak ígérkező irodalmi élet kezd pezsgésnek indulni s fejlődő hírlap irodalmunkról nem is szólva számos országos nevű író akik és munkálkodók közöttünk állandóan s alaposan lehet remélni, hogy hasonló alapítvány a benne rejülő hatalmas erkölcsi rugó segítségével irodalmi viszonyainkat a virágzásnak eddig nem remélt fokára volna képes emelni. Ettől pedig eltekintve tagadhatatlan hogy az irodalom pártolás a magyar társadalomban még mindig nem vert oly mély gyökereket, mint azt nemze ünktől, irodalmának munkásai, akiknek mai kultúránkért első sorban vagyunk többé kevésbé hálátlan adósai, méltán megvárhatnák. Hogy e viszonyok örvedetes javulásnak indulhassanak, arra első sorban azoknak kell jó példával szolgálni, akik az országban anyagi és erkölcsi okokból egyaránt hozzájuk méltó helyzet tartanak elfoglalva. Ezek között pedig Debreczen városához hasonló helye vajmi kevésnek jutott.

Tagadhatatlan, hogy e nemes város mindig az elsők között volt, mikor a magyar kultúraért áldozatot kellett hozni, hogy többet ne említsünk, a magyar színművészet érdekében oly messzemenő áldozatkészséget tanúsít jelenben is, a melyhez hasonlóval egyetlen városunk sem dicsekedhetik. Azért azt hi szük csak saját példájához fog hű maradni, ha ebbeli nagy lekü támogatását érezhet és maradandó hatással kiterjeszti a művészet többi ágaira is.

Nem lehet feladatunk az ügy mai állásában a kivételre nézve részletes tervezettel előállni, mert nem szabad kétkednünk a felett, hogy az indítvány a tekintetes tanács kebelében is a legnagyobb rokonszenvvel fog találkozni s úgy hisszük, hogy annak általunk legmelegebben óhajtott és ajánlott elfogadása esetén a megvalósítás módjait tekintetében a tekintetes tanács a Csokonai körnek is alkalmat és módot fog nyújtani a maga nézeteinek odatartozó kifejtésére. Fődolgnak az idő rövidsége miatt is most csak azt kell tartanunk, hogy az indítvány a legközelebbi közgyűlésnek a koronázás évtordulójának megünneplése iránt teendő többi javaslatok között e fogadásra ajánltsáék s e végből a szükséges fedezet a magasztos ügygyel szemben kétségtelenül meglévő jóindulattal már a jövő évi költségvetésben kijelöltessék.

E végből kérjük jelen támogató felszólalásunk figyelembe vételét s megfelelő sürgős tárgyalás után a május havi rendes közgyűlés elé terjesztését.

Aláírva Vértesi Arnold elnök távollétében Géresy Kálmán alelnök és dr. Bakonyi Samu főtitkár által.

Napi hírek.

— A debreczeni kereskedelmi és iparkamara a mai napon a következő részvétirtat intézte Baross Gábor özvegyéhez: Kegyelmes asszony! A legmélyebb fájdalom érzetével fogadta az alulirt kereskedelmi és iparkamara azon megrendítő eseményt, mely Nagyméltóságú Baross Gábor kereskedelemügyi m. kir. miniszter annak oly váratlanul bekövetkezett halálával legközelebbi Exczellenziátát és közvetlenül az egész országot érte. A kamara egyike azon testületeknek, melyek Exczellenziátát nagyemlékü férjének tetterejét, munkaképességét és mindenek felett rendíthetlen hazafiságát legjobban méltányolni tudták; épen ezért a minket is ért vesztés nagyságából tudunk következtetést vonni a fájdalom azon óriási mérvére,

mely Exczellenziátát és családját nagy-mlékü férjének elhunytával a kértelhetlen sor-sújtotta. De a végzetben meg kell nyugodnunk: s a midőn a hiába keresett vigasztaló szavak helyett egyszerűen csak az Isteni gondviselés akarátára hivatkozunk, legfőbb óhajunk, hogy Exczellenziátának megmérhetlen fájdalomát tegye elviselhetővé azon tudat, hogy fájdalomában és gyászában egy egész ország osztozik. Debreczen 1892 május 11. A kereskedelmi és iparkamara nevében: Sesztina Lajos elnök. Dr. Király Ferencz titkár.

— Kiss Áronné, szeretett püspökünk neje a tegnap esti vonattal érkezett városunkba. Az állomáson Kiss Áron püspök és hozzátartozói várták.

— A hivatalok vizsgálatát tegnap folytatta a főispán. Az I. kerületi kapitányi hivatalt szemlélte meg, a hol mindent rendben levőnek találta.

— Hajdúvármegye törvényhatósági bizottsága tavaszi közgyűlését holnap délelőtt 9 órakor fogja megtartani Dégfeld József gróf főispán elnöke alatt.

— Reform javaslatok a debreczeni főiskolában. A debreczeni kollégium tanárcarai múlt április hó 25-én igen fontos kérdésekkel foglalkozó közös gyűlést tartottak, melyen a debreczeni főiskola szellemi és anyagi ügyeinek átvizsgálásával megbízott egyházkér. küldöttség felhívásához képest a főiskola mindegyik tanszaka benyújtotta a közös gyűlés elébe a maga tervjavaslatát, melyben a főiskola illető szakja érdekében szükségeseknek vélt intézkedésekkel foglalkozik. Kiválóan szép, alapos érvelésű és terjedelmes munkálalatot nyújtott be a közös tanárcari gyűlés elé az akadémiai tanszakok igazgatója, Dr. Bacsoni Lajos, ki a főiskola egyetemmel fejlesztésének kérdése s ennek módjait előterjesztése kapcsán a tanári fizetések korszerű emelése, a főiskolai könyvtár dotatiójának javítása a szak-decanatus szervezése s a szolgáltatási év szerint következő akadémiai igazgatóság hegett az egyes tanszakok tanárai közül egymás után szabadon történendő igazgató-választás eszméit fejtegette ki munkálataiban és terjesztette a gyűlés elé. Igen értékes munkálalatokat terjesztettek be a főgymnasiunai és tanítóképzési tanárcarok is, az előbbi főként a párhuzamos osztályok állandósításával s e célból a tanárok létszámának emelésével foglalkozván. A tanárcari közös gyűlés mindezen javaslatokra nézve megállapítván a sürgősségi sorrendet, egyetemes munkálalatát egyházkér. hatóságaink elé terjesztendi.

— Helyes intézkedést tettek Ungvári é Nagy helybeli mészárosok az általuk fenntartott mészárszékekben, a fogyasztó közönség érdekében. Lapunk utján felszólják ugyan is az ő mészárszékeikben vásárlókat, különösen az izr. hitközség tagjait, hogy ha székálló legényeik ellen alapos panaszuk van, akár hiányos kímérés, akár más ok miatt, azt bejelenthetik a varga szímben levő 3-dik számú mészárszékekben Ungvári András urnál, ahol a panaszok azonnal orvosoltatni fognak. Mert ezen vállalkozók nagy súlyt fektetnek arra, hogy a fogyasztók pontos mérték szerint kapjanak húst náluk.

— A debreczeni tornaegylet Chappon Károly egyetemi művezető vezetése mellett vasárnap daczára a kora reggeli nagy szélnek, megtartotta a 40 kilométeres gyaloglási menet gyakorlatát. Hadházon át Téglásnak, dícséretükre a derék tornászoknak mind amellet hogy a szél menet közben szemben fújt mégis megtették az ut kilométerjét átlag véve 8 percz alatt: A collégium előtt kora reggel 13 gyalogló gyűlt össze s 4 óra 37 perczkor indult el a nagy utnak, ellátva frissítő ita'okkal, mely fekete kávé és theából állott. Debreczenbe visszaérkeztek 9 óra 55 perczkor, és semmi kimerültség sem látszott rajtuk. A kitaró nagy gyakorlatok folytán igazán egy szép gyalog versenynek nézünk elibe. A verseny f. hó 22-én fog megtartatni, Debreczen-Büszörmény-Hadházon át vissza Debreczenbe 50 kilométeren i távolságnyra. Az utolsó nagy menet gyakorlatot mely 45 kilométer távolság lesz, folyó hó 15-én tartja meg az egylet.

— Közigazgatási bizottsági ülés. Hajdúvármegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta május havi ülését gróf Dégfeld József főispán elnöke alatt. Jelen voltak az ülésen: Rásó Gyula alispán, Fekete Sándor főjegyző, Szöllőssy János t. főjegyző, Orosz Endre h. árvaszéki elnök, dr. Varga Géza t. főorvos, Weszprémy Zoltán I. aljegyző; Szunyogh Sándor p. ü. ig. Eötvös K. Lajos kir. tant. Kósa Zsigmond kir. ügyész. Sándor Kálmán kir. mérnök, Karap Mór, Padrah Sándor, Szöllőssy Imre, Soltész Farkas, Fischbein Ignác, Kovács Lajos vál. biz. tagok. Az ülésen az előadói jelentéseket hallgatták meg és több folyó ügyet intéztek. Délután a közigazgatási bizottság a bizottságai üléseztek. Nevezetesen a pótdadó felszólamlási bizottság, amely az 1892 évre összeállított vármegyei utadó összeírás ellen beadott felszólamlásokat tárgyalta és ezek folytán többek utadóját leírta: — továbbá az árvaügyi felebbe éseket elbíró bizottság, és az erdei kihágásokat II. fokulag bíráló bíróság, melyek néhány kisebb ügyet intéztek el.

— A debreczeni vasúti üzletvezetőséget Baross Gábor ma délutáni temetésén a fent idéző S á g h y Gyula vezérfelügyelő üzletvezető és az osztályvezetők fogják képviselni, a kik tegnap utaztak fel Budapestre.

— Hangverseny. Az ág. hitv. evang. iskola és leányövendékei tanítók közreműködése és vezetése mellett az „oltárkép“ javára folyó május hó 15-én azaz vasárnap délután 4. órakor az iskola helyiségében (Miklós utca 1905.-6. sz. a.) felolvasás és szavalással egybekötött kis hangversenyt rendeztek, melyre a tisztelt szülők és az iskola barátai ez uton tisztelettel meghívatnak. Beléptidő személyenként 20 kr. Közreműködők: Urbányi Emília, Jánossy Gizella, Herdliczka Ilona, Materny Gizella, Stenczel Vilma, Stenczel Laura, Péntek Gizella, Weinberger Erzsike, Gerlich Róza, Kaliczky Emma, Weszter Malvin, Csengeri Kornél, Prunyi Elsa, Urbányi Gusztáv, Raics Ferencz, Szabó Mihály, Jánossy Miklós, Pénzes Miklós.

— A gyufaoldal halottja. Czibere Mária, a ki életuntságból gyufaodatot ivott, tegnap éjjel a közkórházban meghalt a legnagyobb orvosi ápolás daczára. Mint említettük, a leány azért lett öngyilkos, mert gyógyíthatatlan betegségben szenvedett.

— Új találmány. Megeml. kezdtünk már röviden arról az új fajta számo-lógép-ről, melyet Csák József gyoroki ev. ref. lelkész talált fel. Ma volt alkalmunk látni ezt a minden tekintetben nagyon czélszerű gépet, melyet reméljük, a tiszántúli ev. ref. egyházkerület legközelebbi gyűlésén sietni fog összes népiskolái számára ajánlani; illetőleg olyan erköcsi támogatásban részesíteni, hogy az mi több elterjedhessen. Mint halljuk, a feltaláló — ki a debreczeni főiskolának volt kitünő növendéke, — ép az itt felállítandó egyetem céljaira fogja ajánlani találmánya tiszta jövedelmének felét. E találmány tanügyi körökben már eddig is általános tetszésre lel.

— Iskoláztatás Hajdúvármegyében. Hajdúvármegye némely községeiben tavasz nyíltával a tanítókelesek iskoláztatása hézagoss lett, az ismétli iskoláztatás pedig több helyen meg is szűnt. Ennek fogva a kir. tanfelügyelő, amint ezt tegnap a közigazgatási bizottság ülésén bejelentette ha a törvénytulasztás ismétlődni fog, javasolni fogja, hogy az iskola teentartók és előjárók szigorúan utasítsanak a törvény megtartására esetleg a törvény-mulasztás megtoroltassék.

— Gazdasági ártézi kutak. Bethlen András gróf földmivelésügyi miniszter, amint ezt a multkor egy debreczeni küldöttség előtt is elmondotta, — az állapotbetegség megátlása és egyáltalában a mezeli gazdálkodás könnyítése céljából elhatározta, hogy a vízszegény vidékeken, amilyen a hortobágyi pusztai is megkönyíti az ártézi kutak furatását. E terv szerint tehát a gazdák aránylag kevesebb költséggel fognak ártézi kutakhoz jutni, melyek bőséges és kitünő ivó meg itató vizet adnak. Birtokosok és községek jelentkezésére a kormány közgelei észszór kijelölik az ártézi kutak furására alkalmas helyeket. A furást a kor-

Stefán követte el; egy rosszhírű oláh, a ki csak nemrég szabadult ki a fegyházból. A felbujtója Babits oláh uszorás, a ki bevallotta, hogy azért akarta Papp Zsigmondot elpusztítani, mert a magyarság pártján van, s azonkívül őt is gyakran akadályozta az uszoráskodásban. Ötvös Stefán, a tettes, szintén beismerésben van, s azt mondja, hogy Babits telket és házat ígért neki, ha a Papp Zsigmond házat mindenestől a levegőbe röpíti.

* **Örült a lángok közt.** Kóre községből borzalmas esetet jelent tudósítónk: Pope Miklós, ottani lakos lányán, Ilánán, már régóta az elmebaj tünetei mutatkoztak. A napokban végzetesen tört ki a lányon a betegség: magára gyújtotta az apja házat. A kerti munkások vették észre, hogy ott ugrál ujjongva a lángok közt: már a haja, ruhája is tüzet fogott. A boldogtalant alig bírták kihurcolni a lángoló házból.

* **A hol az egyenruhát — gyűlölik.** A katonai egyenruhát gyűlölik Angliában. Az „United Service Gazette” érdekes eseteket beszél el: Counaught herceg szerint egy fiatal dsidás-tisztnek összeesketését megtagadta egy lelkész, mert egyenruhában, jelent meg az oltár előtt. Egy testőr altisztnek viszont megtagadták a vendéglőbe való belépést, Windsorban, mert egyenruhában volt. Egy Angolország is Irföld közt közlekedő hajón veszekedés tört ki az ntasok közt, mert egy egyenruhába öltözött altiszt kártyázó kereskedelmi utazók asztalához ült.

* **Leopardvadászat Nagyenyeden.** Mint lapunknak írják tegnapelőtt este Nagyenyeden rendkívül izgalmas eset történt: Prohaszka nagy állatseregletét hirtelen támadt vízár feldőntötte. Három leopárd, egy puma, több majom kiszabadult. Egy leopárd egy asszonyt fején megsebzett. Csendőrök és honvédek erős vadászat után a három leopárdot lelőtték. Egy csendőr könnyen megsebesült. A puma elevenen megkezdte a kocikat a víz miatt csak ma húzhatták ki. A megsebesült asszonyt kórházban ápolják.

* **Czigány pofozkodás.** Nagyváradon szombaton a Püspökiúton adtak egymásnak találkozó Nagyvárad újabb ügyvédjei, joggyakornokai és joghallgatói. Mikor már a tószót és nótát árja megereedt s Dula Miklós és zenekara ásitozva kísérték a nótá menetét, legymást követő csattanások hangzottak fel a díszes kur-szalomban. A czimbalmos meg a meredt szemű kopasz kontrás pofozkodtak össze — muzsikálás közben Előbb csak a tenyérrrel járta a pof, azután a hegedűt vágta czimbalmos társa fejéhez a kontrás. Az meg a gyertyát, tartóztól, szélfogóztól vágta társa fejéhez. A czimbalmos klarinét-tokkal s minden az asztalon található tárgy dobálásával felelt a kontrás székesapásaira, mindaddig, míg a banda-tróger elő nem került s nálánál gyengébb czimbalmost — ott az ügyvédek előtt — földhöz vágva meg nem taposta, s a csapos mindhármát ki nem dobta Szűcs és Dula meg — mintha semmi sem történt volna — oda állt a társaság elé s muzsikált tovább.

* **Megrendítő dráma.** Ungváron e hó 7-én éjjel Tincz Béla nyugalmazott adópénztárnok, a ki már évek óta epileptikus bajban szenved, két gyermekét, a kikkel egy szobában halt s a kik közül az egyik 14, a másik 10 éves, saját kezével megfojtotta. A szomszéd szobában alvó anyósa tizenegy óra tájban felébredt és hallotta, a mint az egyik gyermek apja nevét kiabálta mire kiugrott ágyából s minthogy a szobába vezető ajtót zárva találta, aggódni kezdett és segítség után nézett. A rendőrség csak éjjeltájban volt képes behatolni a szobába egy orvos-sal s a legrémesebb látvány tárult eléjük. A két gyermek megfojtva, elkékült arczczal feküdt az ágyon, az apa pedig merev tekintettel nézte a kis hullákat. Az orvos véleménye szerint Tincz örült. Ugy a két szerencsétlen kis áldozatot, mint az apát a kórházba szállították. Tincznek egy harmadik gyermeke is van, a ki azonban ezen az éjszakán nem volt otthon, mert szolgálata volt a gözmalomban, a hol alkalmazva van. A megrendítő eset nagy megépetést keltett mindenfelé.

* **Különös vasuti baleset.** Pénteken reggel Gyapoly közelében a szél felújta a vonatról a

vonatvezetőt. A mint a vonat Gyapolyról elindult s a konduktor a jegyek láttamozása végett a kocikat járta, a szél nagy erővel ragadta meg s a vonatról a töltésre vágta. Szerencsére a talaj oly piszkos volt, hogy a különben is erős ember sérülést nem szenvedett. Az esést az utasok alig vették észre. Prileszky főfelügyelő a vonatot a szerencsétlenül járt konduktorért viszarrendelte.

* **12 napos hulla.** Tenkén a Körösből három ottani lakos egy 35 éves férfi-hullát fogott ki a lábára kötött guzs segélyével. Régen — az orvosi vélemények szerint mintegy 12 nap óta lehetett a vízben a hulla, mert a víz már a bőrét is mind leáztatta, lemarta. A rongyos, összeapzódott ruhában egy kék „behívó czédulát” találtak, melyben Gazsó Imre (pirók) teketetői lakos mint vádlott volt beidéztve. Mint-hogy az orvosi vizsgálat a hullán semminemű külerőszak nyomait nem találta — igen valószínű, hogy a szerencsétlen ember öngyilkos volt.

* **Kaucsuk levélborítékok.** Londonban egy papir-gyár kaucsukból készít levélborítékokat, melyek igen vékonyak és sokkal tartósabbak a papirnál. Különös jelentőségük azonban nincs, mert a papir ép úgy megteszi a szolgálatot. A készítőik nagyobb levelek, okiratok, vagy érték-papírok küldésére ajánlják mert jól lezárhatók.

* **A halotthamvasztás Dániában.** A meghaltak elhamvasztását Dániában most már törvény szabályozza, mely a temetkezés ily módját megengedi és intézkedik az eljárásról. Minden-kinek hamvait el lehet égetni, ha orvosilag kétségkívül bizonyítják, hogy természetes halállal halt meg. Az egyházi szertartás az előtt teljesítendő, hogy a holttestet a hamvasztó kemencéhez vitték. Halotthamvasztás természetesen csak ott lehetséges, a hol megfelelő hamvasztó kemencék vannak felállítva.

A vasminiszter életéből.

(Apróságok)

A 71. gyalogezredben szolgált Baross Gábor mint egy éves önkéntes. Egész a káplársáig vitte fel, s mint káplár volt lenn Boszniában is, a hol azonban nem vitték tűzbe.

Mikor leszolgálta esztendőjét a hadseregben, s jóval később már a delegációk hadügyi albizottságának előadója volt a tartalékos káplár, megtörtént, hogy megkérdezték Baross-tól, miképp volt lehetséges, hogy nem lett belőle tiszt. Baross így felelt:

— Mondhatnám, hogy elnyomtak és rosszul bántak velem, de ez nem igaz. Lumpok voltunk és hasztalanok, nem tanultunk, azért buktunk meg.

A temesvári kiállítás megnyitásakor történt. A miniszter végigjárta a pavilonokat és betért a pezsgő-pavillonba is, a hol Francois promontori gyáros fogadta.

Francois megkínálta Baross-t egy pohár pezsgővel, mire a miniszter nevetve odaszólitotta a kíséretében levő Schnierer Gyula miniszteri tauácsost.

— Jöjjen csak Schnierer — mondta neki, — mert ehhez maga sokkal jobban ért mint én!

Ugyancsak a temesvári kiállítás megnyitása-akor történt, hogy a mikor a miniszter végigment az iparcsarnokon, egy fiatal ember, a ki a kíséretében volt, nagyon nyájasan czírogatta meg az egyik elárúsító kisasszonyt.

Egyszerre csak hátrafordul a miniszter. A fiatal ember zavartan izgett-mozgott. Baross pedig mosolyogva megfenyegette az újjával s aztán szó nélkül rámutatott egy táblára.

Arra a táblára pedig ez volt fölírva: „Kéretik a kiállított tárgyakat nem érinteni.”

A halál sejtése erősen élt benne a legutóbbi időkben. Betegen, a fej ödő tifusszal ment le a Vaskapura, megnézni azt a művét, melyre legbüszkébb volt.

— Ez lesz legnagyobb alkotásom, — mondta a kíséretének, s végignézett a hatalmas folyamon, a melyben ezer és ezer munkás kéz

dolgozott, hogy parancsa szerint szabaddá tegye a vaskaput.

S a miniszter elgondolkodott, s inkább magában mint a környezetéhez fordulva, mondta:

— Még szép pár év telik bele, míg a nagy munka teljesen befejeződik. Vajjon megérem-e én a végét? Vajjon megérem-e... megérem-e...

S lehorgasztva a fejét, csendesen, mozdulatlanul állott a helyén sokáig.

Érdekes dolog volt, mikor a kassai városi küldöttség tisztelgett Barossnál, hogy a felső-magyarországi vasuti üzletvezetőséget Kassának kieszközölje. Münster Tivadar polgármester ékes beszédben igyekezett Barossot meggyőzni és bizonyítani neki, hogy Kassa ugy geográfiai, mint kereskedelmi kulturális és stratégiai szempontból is megérdemli az üzletvezetőséget. Baross nyugodtan hallgatta végig a hosszú beszédet, s mikor a szónok abbahagyta a beszédét, Baross Gábor mosolyogva így szólt:

— Uraim, mondják meg, mit akarnak tőlem, miniszteriális választ, vagy őszinte választ?

A küldöttség elamult e felszólításra és hosszas, kínos zavar után egyikük annyit börtorkodot a bajusza alól mondani:

— Hát már mindenesetre kérjük nagyméltóságodat, hogy lehetőleg őszinte választ méltóztassék adni!

Erre Baross ennyit felelt:

— Ezt azért kérdeztem uraim, mert ha miniszteriális választ akarnak, akkor csak annyit felelhetek, hogy átveszem a kérvényüket és behatóan tanulmányozni fogom és a mi tőlem telik, meg fogom tenni városuk érdekében, ha ez érdek az országos érdekekkel nem fog ellenkezni. De őszinte választ akarnak, akkor csak annyit mondhatok, hogy nagyon sajnálom Kassa nem kaphat vasuti üzletvezetőséget, mert már odaigértém azt Sátoralja-Ujhelynek.

Grünwald Bernát

papir és könyvkereskedő

tudatja a n. é. közönséggel, hogy

papir, rajz, írószerek

könyvkereskedését és könyvkötészetét

Piacz utca megyeháza melletti

Miskolczy-féle házba (Frohner szállodával szemben) helyezte át.

Az eddig irányomban oly nagy mérvben tanúsított szives bizalom és nagy-rabecsült pártfogásért ez alkalommal hála-köszönetemet fejezem ki, kérem engem ezután is abban részesíteni, melynek reményében vagyok

teljes tisztelettel

Grünwald Bernát.

Vese, húgyhólyag, húgydara és köszvénybántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által a

Lithion-forrás

Salvator

sikerrel rendelve lesz.

Húgyhajtó hatása!

Kellemes ízű! Könnyen emészthető!

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.
A Salvator-forrás igazgatósága Eperjessen.

Üzlethelyiség változtatás.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy a helybeli piacon 34 év óta fennálló, utóbb a Fröhner-házban, később a vármegye házában lévő

női divat üzletemet

május hó 1-től a nagytemplom melletti Telegdy-házba, Dézsy Lajos urnak volt fodrász termébe helyeztem át, a hol úgy mint eddig ezután is főökrévésem lesz legujabb divatu cikkekkel mindenkor olcsó árszámitással kedveskedni.

Tisztelettel

WOLF MIKSA

női divatárus Debreczen,
a nagytemplom melletti
Telegdy-házban.

Kardos László

Czepléd u. oza.

Legnagyobb választék teljesen
színtartó

női ruha zefirekben

Méterenként 26 krtól 1 ftrig.

Angol vászakban,

francia batisztokban,

Cretonokban;

női és férfi ingekre,

gyermek ruhákra**Lakás berendezésekhez****szőnyeg, buterszövet,****függöny,****Viaszos nászon,****parkett,****lynoleum (parafaszőnyeg)**

nagy

választékban

tetemesen

leszállított áron.**Kunz József és Tsa.**

özégnél

Debreczenben, kistemplom-bazár.

Üzlet helyiség változtatás!a „**KEGYELET**”**temetkezési intézet üzlet helyiségét**

1892. év Május hó 1-től kezdve

a megyeház közelében újonnan épített

kereskedelmi és iparbank palotájába

teszi át.

GYENES LAJOS

női divat raktára

Debreczen. főtér városház-épület.

Ajánlja jutányos árak mellett:**NŐI RUHASZÖVETEKET****és diszeket,**

Toile, batiszt, satin és divatos

mosó kelméket

Jó szabásu fűzőket (Mieder)

Csipke, szalag és egyéb pipere cikkeket,

N A P E R N Y Ó K E T

Mintákat kívánatra bérmentve küldök.

Női ruhák elkészítését saját szöveteimből elvállalom.

Női ruhaszövetek, Gyapju Voile-ok,

Mosó-Voile-ok, Batist, Zephir. Atlas-Satin,

Vásznak. Kész fehérneműek.**Szőnyegek, függönyök,****ágy és asztalterítők,****Szabó Lajos fia özégnél.****Leszállított áruk az egész idény alatt.**

Férfi Chiffon ingek,
a hírneves Schroll-féle Chiffonból,
1 frt. 90, 2 frt. 20, 2 frt. 60

Galérok, kézelők, nyakkendők,

Harisnyák Kesztyűk.

Napernyők. esernyők.

**Kész mosó gyermek
ruhácskák.**

BRASSÓI POSZTÓK,

Tricot Peruvien és Doskín.

Szabó Lajos fia
özegnél.

1503.

1892. tk.

III.

**Árverési hirdetményi ki-
vonat**

A debreczeni kir. törvényszék mint telek-
könyvi hatóság közhírré teszi, hogy sz.
kir. Debreczen város mint végrehajtható-
nak, Özv. Ozsváth Józsefné Tóth Zsu-
zsanna, ugys mint kiskoru Ozsváth Eszter
és Ozsváth Juliánna term. és törv. gyámja
végrehajtást szenvedő elleni 145 frt, 22
kr. tőkekövetelés és járuléka iránti vég-
rehajtási ügyében a debreczeni kir. tör-
vényszék (a debreczeni kir. járásbíró) terü-
etén lévő szab. kir. Debreczen város
határában fekvő a debreczeni 845 sz.
tjkvben A + 10036 hrsz. foglalt ujosz-
tású szántóföldnek özv. Ozsváth Józsefné
Tóth Zsuzsannát kiskoru Ozsváth Esztert
és Ozsváth Juliánna-t illető $\frac{3}{10}$ részére az
árverést 552 frt 50 krban ezzel meg-
állapított kikiáltási árban elrendelte, és
hogy a fennebb megjelölt ingatlan rész
az 1892. évi május hó 21-ik nap-
ján delutáni 3 órakor ezen kir.
kir. tszék mint tkvi hatóság árverési ter-
mében megtartandó nyilvános árverésen
a megállapított kikiáltási áron alól is
eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az
ingatlan rész becsárának 10%-át vagyis
55 frt 25 krt az árverés megkezdése
előtt készpénzben, vagy az 1881: LX.
t. cz. 42.§-ában jelzett árfolyammal szá-
mitott és az 1881. év november hó 1-én
3333. sz. a. kelt igazságügy miniszteri
rendelet 8. §-ában. kijelölt óvadékképes
értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni,
avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a ér-
telmében a bánatpénznek a bíróságnál
előleges elhelyezéséről kiállított szabály-
szerű elismer-vényt átszolgáltatni.

Kelt Debreczenben, 1892. évi febr.
hó 25-ik napján.

A debreczeni kir. tvszék, mint te-
lekkönyvi hatóság.

Nagy Károly
kir. tszéki bíró.

Magyar kir. államvasutak üzlevezetősége Debreczen 12029/1892. sz.

Pályázat.

A magyar kir. államvasutak debreczeni üzlevezetősége 1892. július 15-től 1893. jú-
lius 15-ig terjedő idő alatt szükséges és az alábbi táblázatban összefoglalt anyagok száll-
tása iránt ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Anyagajstrom		T á r g y	Egység	Összes szükséglet
osztály	tétel			
s z á m a.				
IV.	37.	Égő repeze olaj (lámpa olaj)	9	520
IV.	41.	Kenő repeze olaj	"	120

Az ajánlathoz mintakép két üvegben 1—1 kg csatolandó.

A fentebbi táblázatban foglalt mennyiségek csak a megközelítő előirányzatot képezik,
ennélfogva az üzlevezetőség fentartja magának azon jogot, hogy a kiírt mennyiségnél
egy negyeddél vagy többet vagy kevesebbet is ugyanazon ajánlati árak és feltételek mel-
lett szállíttathasson, miből folyólag a nyertes szállítók megfelelő készletet kötelesek tartani.
A szállítók 129.381/91 sz. a. általános és a fentebbi anyagokra vonatkozólag fenn-
álló 39986/92 számú különleges szállítási feltételek alapján eszközözlendők.

Ezen feltételek a pályázati határidőig az alólírt üzlevezetőség általános osztályá-
nál, valamint a m. kir. államvasutak igazgatóságánál (Anyag és leltár beszerzési szak-
osztályánál Andrassy-ut 73. sz. II. em.) és valamennyi üzlevezetőségnél a hivatalos órák-
ban naponként megtekinthetők, vagy a megállapított ár előzetes lefizetése mellett a budap-
esti nyomtatvány tárnál posta útján is megszerezhetők, megjegyezvén, hogy a különle-
ges szállítási feltételekért 15 kr, az általános feltételekért pedig 25 kr. fizetendő.

Mindegyik ajánlóról feltételeztetik, hogy az illető szállítási feltételeket ismeri és
egész terjedelmükben elfogadja.

Az alólírt üzlevezetőség fenntartja magának a jogot, hogy addig is míg az aján-
latok felett döntőleg határozná, egyes ajánlkozónál az ajánlati árban megrendeléseket
tehessen.

Az illető ajánlkozók ezen megrendeléseket teljesíteni köteleztetnek, anélkül azonban,
hogy ebből folyólag valamely anyag szállításának átengedését követelhetnék.

Az ajánlatban minden kétséget kizáró módon megnevezendő azon gyár vagy terme-
lési hely, hol az ajánlott anyag készíttetni, vagy termeltetni fog és fentartja magának
az alólírt üzlevezetőség azt a jogot, hogy kiküldött közegei által erről bármikor meg-
győződést szerezhesen.

Mindazon czégek, melyek a m. kir. államvasutakkal szállítási viszonyban mind eddig
nem állottak, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat igazoló kereskedelmi
kamarai bizonyítványt az ajánlathoz csatolni.

Minden ajánlott cikkre nézve világosan megemlítendő, hogy hazai vagy külföldi
gyártmány avagy termék-e, illetőleg vajon hazai vagy külföldi származású nyers anyag-
ból készült-e?

A felajánlott iparezikk csak akkor fog hazai származásúnak tekinteni, ha az lajst-
romozott hazai védjeggyel van ellátva, mely védjegy az ajánlatban is előtűntetendő.

Azon anyagok származását, melyek természetesen gyári védjeggyel el nem lát-
hatóak, ajánlattevő azon hazai kereskedelmi és iparkamara által kiállított bizonyítvány-
nyal tartozik igazolni, melynek kerületében a termelési vagy gyártási hely fekszik.

Mindegyik szállító köteles a munkaképtelenné vált vagy elhalt és nyugdíj igényre
nem jogosított államvasuti alkalmazottak, illetőleg azok családtagjai segélyezésére létesít-
tett alaphoz, a szállításai után érdembe hozandó összegek 1% (egy tízed) százalékával
hozzájárulni, mely járulék a számlák kifizetése alkalmával levonásba fog hozatni.

Az 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve ezen külczimmel „Ajánlat
12029/92 számhoz” 1892. évi június hó 10-ik napján déli 12 óráig a debreczeni üzleveze-
tőség általános I. osztályhoz benyújtandók vagy posta útján beküldendők. Bánatpénz gya-
nant az ajánlott mennyiség értékének megfelelő 5% készpénzben vagy állami letétekre
alkalmas értékpapirokban 1892. évi június hó 9-dikén déli 12 óráig a debreczeni üzleveze-
tőség gyűjtőpénztáránál leteendő.

Az értékpapírok a budapesti illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett tizennégy nap-
nál nem régiebb utolsó árfolyam szerint, de soha a névértéken felül, számítatnak.

Az ajánlatban a megtörtént letétel megemlítendő, az arról nyert letéti elismervény
azonban az ajánlathoz nem csatolandó.

Ajánlati árak a táblázatban kitűntetett egységek szerint tisztán és olvashatóan szám-
ban és betűkben kiírva bér és esetleg vámentve a m. kir. államvasutak illető vonalá-
nak valamely az ajánlatban határozottan megnevezendő állomására teendő, kikötetik
azonban, hogy az átvétel kizárólag a m. kir. államvasutak valamely szertárában történ-
jék és az anyagszerek szállító által a megrendelés alkalmával közlendő szertár czime
alatt adassanak fel.

Ezen feltételektől eltérő ajánlatok, továbbá olyanok melyek nem a kitűzött határidő-
ben érkeznek vagy táviratilag tételnek, végre oly ajánlatok, melyek lényeges részükben
javításokat vagy vakarásokat mutatnak fel és melyekre nézve az előirt bánatpénz, le nem
tétetett, figyelembe vételre egyáltalán nem számíthatnak. A m. kir. államvasutak debre-
czeni üzlevezetősége fentartja magának a jogot, hogy az ajánlott mennyiségből tetszés sze-
rinti részmenység szállítását is átengedhesen olyformán, hogy az ily részbeni száll-
tást is elfogadni köteleztetnek, hacsak ajánlatukban világosan ennek ellenkezőjét ki nem
kötötték és végre, hogy e cél elérésére másféle intézkedéseket tehessen.

Debreczen, 1892. évi május hóban.

Az üzlevezetőség.